

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ З УРАХУВАННЯМ ПРОФІЛІЗАЦІЇ

Мельник В.В., Андрюшкова Н.Г., Русалов В.Л.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (м. Київ)

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця проводить викладання курсу мікробіології, вірусології та імунології студентам різних факультетів, а саме: медичних, стоматологічного, фармацевтичного, медико-психологічного та педіатричного.

Значення цієї дисципліни при підготовці лікаря важко переоцінити, адже даний курс знайомить студентів других та третіх курсів медичного ВНЗ з походженням, еволюцією та властивостями патогенних для людини мікроорганізмів, роллю нормальної мікрофлори тіла людини, закономірностями взаємодії мікроорганізмів з макроорганізмом, імунною системою та механізми розвитку протиінфекційного імунітету, методами лабораторної діагностики, принципами лікування та специфічної профілактики інфекційних захворювань. Вивчення цієї дисципліни необхідне для розуміння ролі мікроорганізмів у патогенезі інфекційних та ряду соматичних захворювань, значення мікробіологічних методів у діагностиці цих захворювань, а також розуміння принципів функціонування імунної системи. Вкрай важливим для підготовки фахівців відповідних спеціальностей є обов'язкова профілізація при викладанні дисциплін. Водночас, в умовах сучасних викликів, фахівці мають бути ознайомлені з особливостями діагностики, специфічної профілактики інфекційних захворювань у воєнний час, в умовах пандемій та інших надзвичайних ситуацій.

Введення в освітньо-професійні програми підготовки фахівців у галузі медицини нових компетенцій вимагають їх відображення і при підготовці навчальних програм. Тому на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології НМУ ім. О.О. Богомольця було оновлено робочі навчальні програми з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія (з основами імунології)» для підготовки фахівців відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» зі спеціальностей 228 «Педіатрія» та 222 «Меди-

цина», з дисципліни «Мікробіологія з основами імунології» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія, в т.ч. мікробіологія порожнини рота» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня зі спеціальності 221 «Стоматологія», з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня зі спеціальності 225 «Медична психологія».

При підготовці фахівців зі спеціальності 222 «Медицина» та 228 «Педіатрія» у робочій навчальній програмі з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія (з основами імунології)» у окремих блоках виділено курс імунології тривалістю 45 годин, з яких 25 годин припадає на аудиторну форму навчання. На відміну від попередніх програм, додалися два семінарські заняття, присвячені розгляду механізму розпізнання антигенів, значення головного комплексу гістосумісності, розгляду клітинної кооперації в формуванні імунної відповіді, значенню цитокінів в імунній відповіді, розгляду теорії імунітету (різноманітності антитіл), основ формування імунологічної пам'яті та імунологічної толерантності, розгляду питань місцевий імунітету, формування гіперчутливості, особливостям протибактеріального, противірусного, протигрибкового та антипротозойного імунітету, проблемі одержання та застосування моноклональних антитіл. Розділ спеціальної вірусології у програмі суттєво був доповнений за рахунок розгляду на практичних заняттях теми «Коронавіруси. Збудники SARS, MERS, COVID-19» та розгляду на лекційних заняттях теми «Емерджентні та ремерджентні інфекції. Збудники COVID-19 та мавп'ячої віспи». Оскільки спалах мавп'ячої віспи був оголошений Генеральним директором ВООЗ у липні 2022 року у кількох країнах надзвичайною ситуацією у галузі охорони громадського здоров'я, тож знання щодо біологічних особливостей його збудника, особливостей перебігу мавп'ячої віспи, методів діагностики та профілактики є вкрай необхідними для студентів наряду із знаннями щодо особливостей коронавірусної інфекції в умовах третього року пандемії. Темі, які виносяться на самостійне вивчення, доповнились питаннями щодо ранових інфекцій, які можуть виникати при пораненнях в умовах військових дій, зокрема, за умов проблеми з наданням своєчасної повноцінної хірургічної допомоги з антибактеріальною терапією. Так, студенти вивчатимуть характеристику умовно-патогенних ентеробактерій (протейів, морга-

нелл, провіденцій, ієрсиній, цитробактера, ентеробактера, клебсієли), грамнегативних неферментуючих бактерій; розглядатимуть інфекції, пов'язані з наданням медичної допомоги.

При підготовці фахівців зі спеціальності 228 «Педіатрія» особливу увагу приділено віковим особливостям формування імунної відповіді у дітей, розвитку інфекційної патології у дітей та вакцинопрофілактиці інфекційних хвороб у дітей. Зокрема, на практичних заняттях студенти розглядають питання дифтерії та коринібактеріоносійство, збудників кашлюку, кору, краснухи, епідемічного паротиту та інших інфекційних хвороб у дітей.

Навчальна програма з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія, в т.ч. мікробіологія порожнини рота» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня зі спеціальності 221 «Стоматологія» закладає основи для вивчення студентами таких дисциплін як терапевтична стоматологія (у т.ч.: карієсологія, ендодонтія, пародонтологія, захворювання слизової оболонки порожнини рота); хірургічна стоматологія (у т.ч.: видалення зубів, знеболення та запальні захворювання щелепно-лищевої ділянки, щелепно-лицева травматологія, онкологія щелепно-лищевої ділянки, реконструктивна щелепно-лицева хірургія); профілактика стоматологічних захворювань; патофізіологія, в т.ч. патофізіологія щелепно-лищевої ділянки; дитяча хірургічна стоматологія; дитяча терапевтична стоматологія; екстрена та невідкладна медична допомога. Значна увага приділяється вивченню студентами у курсі «Мікробіологія, вірусологія та імунологія, в т.ч. мікробіологія порожнини рота» таких тем, як мікробіом ротової порожнини, де студенти вивчають нормальну мікрофлору ротової порожнини та її роль в організмі людини, зміни мікрофлори в залежності від віку, стану здоров'я, втрати зубів тощо; мікрофлору зубного нальоту, її роль у розвитку карієсу зубів; роль мікроорганізмів в етіології та патогенезі захворювань зубів (карієс, пульпіт, періодонтит), пародонту, слизової оболонки ротової порожнини, твердих та м'яких тканин зубощелепного апарату (абсцеси, флегмони, кісти тощо).

Отже, профілізація викладання навчальних дисциплін на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології НМУ імені О.О. Богомольця забезпечує успішну та якісну підготовку фахівця відповідного профілю.